

ПРОЄКТНА ТЕХНОЛОГІЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

01.06.2026 13:21

[4. Педагогічні науки]

Автор: **Губіна Світлана Іванівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м.Вінниця

ORCID: [0000-0001-5743-350X](https://orcid.org/0000-0001-5743-350X)

Сучасний етап розвитку освіти характеризується переорієнтацією на формування особистості, здатної до самостійного мислення, аналізу інформації, прийняття обґрунтованих рішень та ефективної взаємодії в суспільстві. В умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій і збільшення обсягів інформації особливої актуальності набуває проблема формування критичного мислення здобувачів освіти. Однією з ефективних педагогічних технологій, що сприяє розвитку критичного мислення, є проєктна технологія. Її застосування дозволяє інтегрувати теоретичні знання та практичну діяльність, активізувати пізнавальну активність здобувачів освіти та створити умови для розвитку дослідницьких умінь.

Проблема використання проєктної технології в освітньому процесі висвітлена у працях багатьох вітчизняних і зарубіжних учених. Теоретичні засади проєктного навчання обґрунтовували Дж. Дьюї та В. Кілпатрік, які розглядали навчання через діяльність як основу розвитку особистості. У сучасній педагогіці питання розвитку критичного мислення досліджували О. Пометун, І. Сущенко, С. Терно, Л. Пироженко та інші науковці [1].

Науковці наголошують, що проєктна діяльність сприяє формуванню вмінь аналізувати інформацію, порівнювати факти, формулювати висновки та здійснювати самооцінювання результатів діяльності. Проєктна технологія - це організація освітнього процесу, за якої здобувачі освіти набувають знань і вмінь у процесі планування та виконання практичних завдань, спрямованих на розв'язання певної проблеми. Основою цієї технології є самостійна діяльність здобувачів освіти, орієнтована на отримання конкретного результату [2].

Проєктна діяльність передбачає: постановку проблеми; пошук та аналіз інформації; висування гіпотез; планування діяльності; практичне виконання завдань; презентацію результатів; рефлексію та оцінювання. Саме така структура забезпечує розвиток логічного, аналітичного та критичного мислення здобувачів освіти. Участь здобувачів освіти у проєктній діяльності сприяє розвитку навичок аналізу інформації, аргументації, формування власної позиції, оцінювання альтернативних рішень та прийняття обґрунтованих висновків [3].

Критичне мислення розглядається науковцями як здатність особистості аналізувати інформацію, оцінювати її достовірність, робити аргументовані висновки та приймати обґрунтовані рішення. Воно включає: уміння аналізувати та синтезувати інформацію; здатність виявляти причинно-наслідкові зв'язки; уміння формулювати аргументи; навички оцінювання альтернативних позицій; готовність до рефлексії та самоаналізу.

Формування критичного мислення є одним із ключових завдань сучасної освіти, оскільки воно забезпечує розвиток особистості, здатної адаптуватися до викликів інформаційного суспільства.

Проєктна технологія створює умови для активної інтелектуальної діяльності здобувачів освіти. Під час роботи над проєктом вони: самостійно визначають проблему; аналізують інформаційні джерела; оцінюють достовірність фактів; порівнюють різні підходи до розв'язання проблеми; аргументують власну думку; презентують результати діяльності [4].

Наприклад, під час реалізації проєкту на тему «Вплив соціальних мереж на освітній процес» [6] здобувачі освіти аналізують статистичні дані, результати опитувань, наукові джерела та формують власні висновки щодо позитивних і негативних аспектів використання соціальних мереж у навчанні. Така діяльність сприяє розвитку навичок аналізу, оцінювання та аргументації.

Для ефективного формування критичного мислення засобами проєктної технології необхідно забезпечити такі педагогічні умови: створення проблемно-пошукового освітнього середовища; стимулювання самостійної діяльності здобувачів освіти; використання інтерактивних методів навчання; організація співпраці та командної роботи; забезпечення міжпредметної інтеграції; підтримка творчої та дослідницької активності [5].

Важливу роль у цьому процесі відіграє педагог, який виступає не лише джерелом інформації, а й фасилітатором, консультантом та організатором освітньої діяльності.

Отже, проєктна технологія є ефективним засобом формування критичного мислення здобувачів освіти. Її використання сприяє розвитку аналітичних умінь, навичок аргументації, оцінювання інформації та прийняття обґрунтованих рішень. Проєктна діяльність забезпечує активне залучення здобувачів освіти до процесу пізнання, формує їхню самостійність, відповідальність та готовність до вирішення реальних проблем.

Ефективність проєктної технології залежить від створення відповідних педагогічних умов, організації співпраці та використання проблемно-пошукових методів навчання.

Література

1. Губіна С. І. Основи педагогічних вимірювань і моніторингу якості освіти: методичні рекомендації. Вінниця, 2018. 64 с.
2. Губіна С.І., Поліщук К.С. Педагогічний коучинг як мистецтво підвищення результативності навчання і розвитку обдарованої дитини. Особистісно-професійна підготовка фахівців у контексті інтеграції України в європейський освітній простір (14 листопада 2025 року, м. Вінниця). Вінниця: "Твори", 2025. С.51-55.
3. Холковська І.Л., Волошина О.В., Губіна С.І. Основи педагогічної майстерності: навчальний посібник. Вінниця. 2019. 270 с.
4. Цуприк С. І. Підготовка студентів вищих педагогічних навчальних закладів до формування здорового способу життя у вихованців літніх оздоровчих таборів. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія. 2011. № 35. С. 161-165.
5. Hubina S. Teaching activities self-regulation by means of art therapy. Science and Education, 2017, № 11, P.114-119.
6. Oliinyk T., Mishchenko O., lievliev O., Saveliev D., Hubina S. Inclusive education in Ukraine: conditions of implementation and challenges. Cadernos de Educação, Tecnologia e Sociedade. 2023. Vol. 16. No. se2. P. 50-62. URL: <https://www.brajets.com/index.php/brajets/article/view/1286>